

В. Б. Васюта,

В. В. Васюта

РОЛЬ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЙ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. Статтю присвячено ролі наукової діяльності здобувача вищої освіти у формуванні компетенцій сучасного фахівця. Через високий рівень конкуренції на сучасному ринку праці змінюються і вимоги до майбутніх фахівців. Освітні реформи сприяли акцентуванню уваги на стимулюванні творчих здібностей молоді. Вища освіта виконує завдання із формування загальних та фахових компетенцій здобувачів. У статті розглянуто основні завдання наукової діяльності, яку провадять у закладах вищої освіти, її види, форми наукової активності. Автори наголошують на тому, що навчання є основним видом діяльності студентів, але інші види активності, у тому числі й наукова діяльність, сприятимуть набуттю професійних компетенцій, затребуваних на ринку праці. Завданням навчального закладу є створення умов для того, щоб здобувач за період навчання набув навичок дослідницької роботи та засвоїв методи наукового дослідження. Особливу увагу в статті приділено участі студентів у підготовці наукових проєктів і грантів. Залучення молоді до їх розроблення надає можливість виявити свій потенціал у творчому вирішенні актуальних проблем сьогодення через застосування нетрадиційних підходів. Важливим питанням є вмотивованість студентської молоді до наукової діяльності. Результативна мотивація повинна ґрунтуватися на потребах, прагненнях та бажаннях студентів, основні з яких розглянуто авторами статті. Власний досвід професійної діяльності авторів у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» дає змогу зробити висновок, що наукова діяльність його здобувачів є невід'ємною складовою навчального процесу. В університеті створено всі умови для наукової діяльності здобувачів усіх рівнів освіти. У статті визначено основні напрями наукової діяльності в закладі вищої освіти, реалізація яких сприяє формуванню у майбутніх фахівців готовності до самостійного вирішення складних завдань пошукового характеру. Результати цього дослідження підтверджують важливу роль наукової діяльності, що максимально розвиває у здобувачів вищої освіти глибину мислення, наукову інтуїцію, формує дослідницькі навички, виховує вміння працювати в колективі, що робить їх конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці.

Ключові слова: наукова діяльність, здобувач вищої освіти, компетенції, фахівець, мотивація.

Постановка проблеми. Високий рівень конкуренції на ринку праці змінює вимоги до майбутніх фахівців. Нині освіта залишається одним із основних засобів розвитку особистості, а саме — її професійних якостей, що стануть конкурентоспроможними на ринку праці. Реформування освіти сприяло її орієнтованості на розвиток творчих здібностей молоді. Вища

освіта, яка виконує завдання із формування загальних та фахових компетенцій здобувачів, відіграє в цьому важливу роль. Компетентнісний підхід закладів вищої освіти полягає в орієнтації освітнього процесу на формування в здобувачів у процесі навчання відповідних компетенцій. Навчання є основним видом діяльності студентів, але інші види активності, у тому числі й наукова діяльність, сприятимуть набуттю професійних компетенцій, затребуваних на ринку праці.

© Васюта В. Б., Васюта В. В.

Саме це і обумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням наукової діяльності студентів присвячено роботи О. І. Бульвінської, С. М. Вдович, І. М. Варави, Д. А. Волинського, О. І. Готюр, Н. В. Грони, О. А. Дороніної, В. В. Євдокимової, І. П. Мазепи, О. І. Кочержат, В. С. Кулішова, І. В. Онищенко, Н. В. Уйсімбаєвої, О. Г. Ярошенко та інших. Науковці розглядають проблеми щодо ролі наукової діяльності у формуванні професійних компетенцій майбутніх фахівців, особливостей її організації в закладах освіти, мотивації молоді до її здійснення тощо.

Метою статті є обґрунтування ролі наукової діяльності здобувача вищої освіти у формуванні компетенцій сучасного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Наукова діяльність являє собою інтелектуальну, творчу діяльність, що спрямована на одержання нових знань і (або) пошук шляхів їх застосування [1].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту»: «Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід’ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової,

освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Проведення наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов’язковим» [2].

Згідно з чинним законодавством України навчання у закладах вищої освіти передбачає наукову діяльність здобувачів з метою «...здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу» [2].

Наукова діяльність закладів вищої освіти повинна бути спрямована на виконання основних завдань (рис. 1) [2].

Наукова діяльність повинна бути однією зі складових діяльності кожного закладу вищої освіти. Оволодіння науковим пізнанням, формування навичок дослідницької роботи є особливістю навчання у сучасному вищому навчальному закладі [3]. Завданням навчального закладу є створення умов для того, щоб здобувач за період навчання набув навичок дослідницької роботи та засвоїв методи наукового дослідження [3].

Рис. 1. Основні завдання наукової діяльності закладів вищої освіти

О. Г. Ярошенко виокремлює основні принципи реалізації наукової діяльності здобувачів вищої освіти, а саме їх самостійність, право вибору теми дослідження, ініціативність, керованість та апробацію отриманих результатів [4]. Отже, наукова діяльність здобувачів вищої освіти являє собою творчу діяльність, що спрямована на одержання нових знань та навичок, основними методами якого є прикладні та фундаментальні дослідження [5].

У Національній доктрині розвитку освіти [6] наголошено на необхідності підготовки фахівців, які вміють навчатися самостійно, ставляться до наукового процесу відповідально та цілеспрямовано [5], здатні реалізувати себе в умовах динамічного професійного розвитку [7].

Отже, необхідним є створення сприятливих умов для саморозвитку та самовдосконалення молоді в процесі навчання та у майбутній професійній діяльності [7]. Саме наукова діяльність є запорукою набуття студентами фахових компетенцій через формування навчально-пізнавального процесу, орієнтацію на розвиток професійної майстерності та відповідальності за результати навчання [7].

Дослідники, що вивчають питання важливості наукової діяльності для підготовки конкурентоспроможних фахівців, стверджують, що цей процес орієнтований на реалізацію низки важливих завдань (рис. 2) [5].

За своїм змістом наукова діяльність являє собою пошук здобувачем вищої освіти творчого

розв'язання дослідницької задачі з невідомим заздалегідь результатом [5].

Розрізняють два види наукової діяльності здобувачів вищої освіти: навчально-наукову та науково-дослідницьку (рис. 3) [5; 8].

Відповідно, можна говорити про дві форми наукової активності здобувачів вищої освіти: обов'язкову та факультативну (рис. 4) [5].

Сьогодні вимагає здійснення переходу від навчально-освітнього до науково-освітнього процесу [8]. З основними елементами наукової роботи здобувачі вищої освіти знайомляться вже на першому курсі навчання. Процес підготовки до практичних та семінарських занять передбачає підбір та опрацювання великої кількості джерел інформації, її аналіз і систематизацію. Кінцевим результатом такого наукового дослідження може бути його презентація перед аудиторією, формулювання власних ідей.

І. М. Варава зазначає, що для розвитку фахових компетенцій важливим є вміння презентувати результати досягнень професійній аудиторії (виступи з доповіддю, участь у дискусіях, написання мотиваційних листів на отримання грантів тощо) [9].

Саме такий підхід до вивчення дисциплін сприяє розвитку творчих здібностей у студентів, набуттю ними навичок самостійної або командної роботи.

Надалі досвідом наукової діяльності здобувачів вищої освіти є підготовка рефератів, курсових робіт та проектів. Процес їх написання здійснюється через пошук та опрацювання ін-

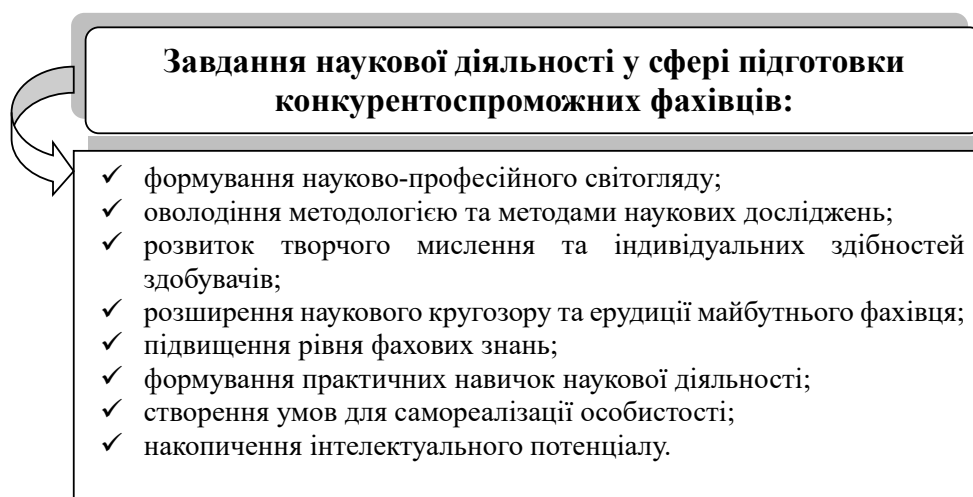

Рис. 2. Завдання наукової діяльності у сфері підготовки конкурентоспроможних фахівців

Рис. 3. Види наукової діяльності здобувачів у закладі вищої освіти

формації за темою дослідження, формулювання мети, завдань, які ставляться для її досягнення. І тут особливо актуальним є питання академічної доброчесності. Студенти повинні розуміти її сутність, види порушень та відповідальність [10].

Випускні кваліфікаційні роботи бакалавра та магістра дають змогу продемонструвати всі отримані фахові знання з відповідної спеціальності та навички самостійної роботи.

Усі види наукової активності реалізуються під керівництвом викладача, наукового консультанта, який спрямовує, консультує та всебічно сприяє самостійній творчій науковій діяльності студента [11]. У результаті здобувачі поглиблюють свої знання; набувають навички аналізу, систематизації та узагальнення отриманої

інформації; організації процесу наукового дослідження, планування свого робочого часу тощо [8].

В. С. Кулішов зазначає, що участь студентів у роботі студентських наукових гуртків та проблемних груп є найбільш масовою формою наукової роботи, яка проводиться у позанавчальний час [12]. Така форма наукової активності сприяє залученню здобувачів вищої освіти до обговорення та спроб розв'язання актуальних проблем у галузі науки та техніки. Саме це і сприяє зацікавленості студентів у науковій творчості, свідомому ставленню до якісного навчання, застосування та поглиблення отриманих знань, формуванню практичного досвіду в науковому середовищі. Професійна компетентність майбутніх

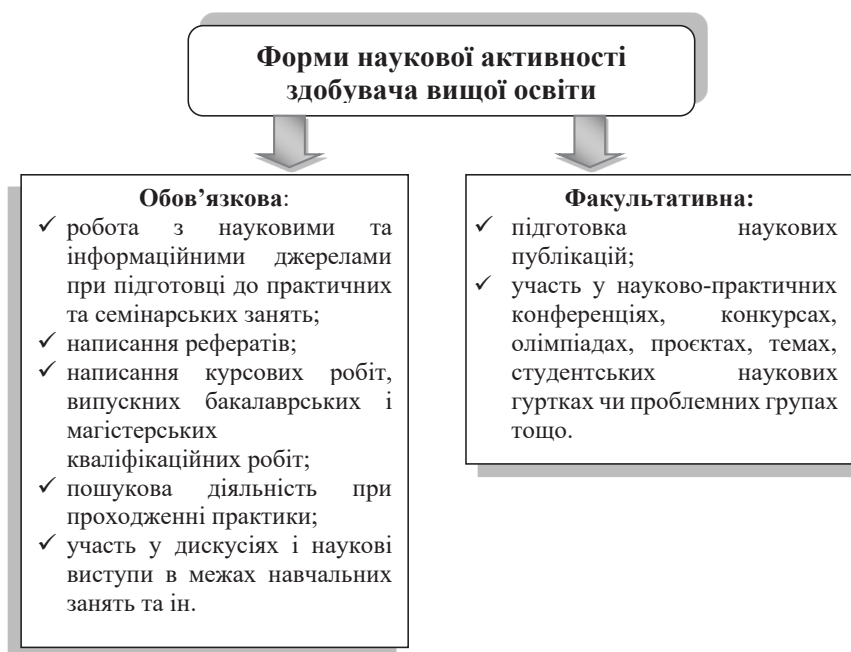

Рис. 4. Форми наукової активності здобувачів у закладі вищої освіти

фахівців ефективно формується в результаті залучення студентської молоді до таких форм наукової активності, як: публічний захист курсових, випускних кваліфікаційних робіт; підготовка наукових доповідей на конференції, семінари, круглі столи; написання наукових статей із подальшою їх публікацією у вітчизняних та зарубіжних виданнях; участь у наукових проєктах тощо.

Наразі участь здобувачів вищої освіти у різноманітних проєктах та грантах є доволі актуальною. Залучення до їх розроблення дає можливість молоді розкрити свої творчі здібності для вирішення актуальних сучасних проблем, застосовуючи нестандартні підходи до їх розв'язання. На цьому етапі відбувається формування професійних компетенцій майбутніх бакалаврів та магістрів.

Важливо, що майбутні фахівці при цьому зможуть відчутти практичне значення вищої освіти, можливості практичного застосування набутих знань та навичок. Це стимулюватиме їх до навчання та подальшого розвитку.

Отже, участь студентської молоді у наукових проєктах та грантах сприяє формуванню у них особистісних рис, що є неможливим при лише теоретичній підготовці. Має значення можливість інтегрувати знання з різних галузей науки, техніки та творчих галузей [12].

В. В. Євдокимова зазначає, що «у ході роботи над проєктом включаються закладені у таку діяльність мотиваційні механізми», а саме: миследіяльні, презентаційні, комунікативні, пошукові, інформаційні [13].

На нашу думку, з огляду на визначення категорії «мотиваційний механізм» представленому на рисунку 5 більше підходить визначення «набуті фахові компетенції».

Особливо цінним для набуття фахових компетенцій є те, що, беручи участь у підготовці проєктів, студенти взаємодіють із реальними об'єктами, виділяють проблему та шукають шляхи її розв'язання. На думку О. А. Дороніної, наукова діяльність максимально розвиває у здобувачів вищої освіти глибину мислення, наукову інтуїцію, формує дослідницькі навички, виховує вміння працювати в колективі (рис. 6) [5].

Отже, ми бачимо, що авторка визначає основні види та елементи наукової діяльності, які можуть сприяти формуванню у студентів фахових компетенцій конкурентоспроможного фахівця. Практично всі навички, вимоги про наявність яких висувуються до кандидата на вакантну посаду і будуть аналізуватися на етапі відбору персоналу, забезпечуються саме науковою діяльністю здобувачів вищої освіти. Здобувач, який займається всіма видами наукової діяльності,

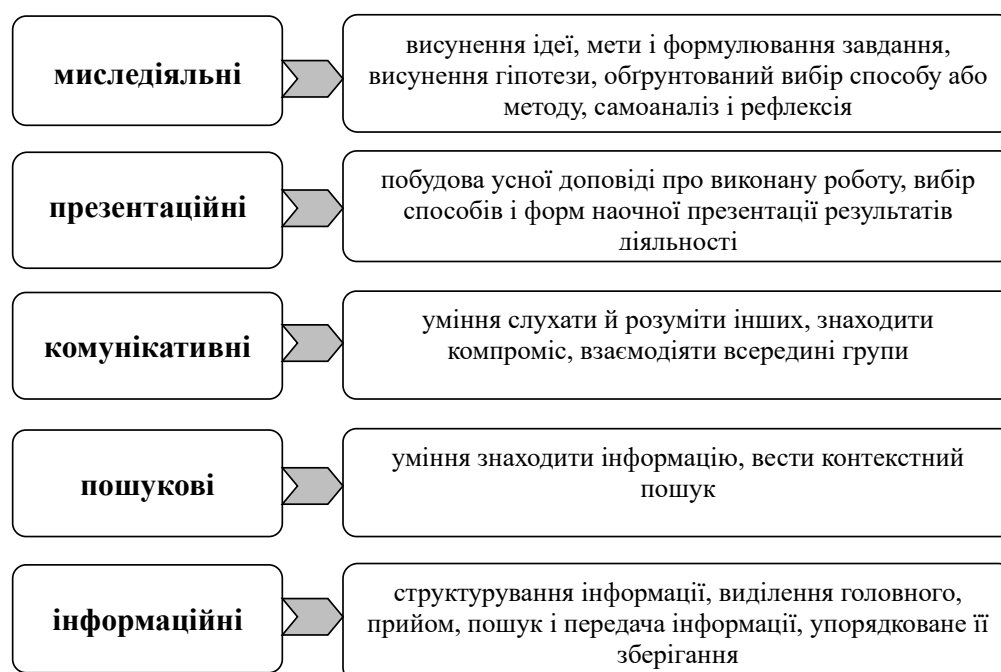

Рис. 5. Фахові компетенції, набуті в результаті наукової діяльності здобувачів вищої освіти [13]

Рис. 6. Види та елементи наукової діяльності, що сприятимуть формуванню навичок, необхідних кандидату на вакантну посаду

набуває фахові компетенції і стає конкурентоспроможним на ринку праці. Забезпечення цих компетенцій стосується питання якості вищої освіти. До якості вищої освіти висуваються вимоги, продиктовані потребами науково-технічного та соціального розвитку країни [3].

Задля ефективної наукової діяльності здобувач вищої освіти повинен бути вмотивованим. Результативна мотивація має ґрунтуватися на потребах, прагненнях і бажаннях студентів (рис. 7) [8].

Засобами мотивації здобувачів освіти до наукової діяльності можуть бути як матеріальні, так і нематеріальні винагороди [12]. Наукові здобутки та кращі наукові роботи можуть бути

відзначені грамотами, подяками, грошовими преміями тощо [8].

Здобувачі вищої освіти, своєю чергою, повинні бути поінформовані про можливості наукової діяльності, види та сфери наукової активності.

У Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (НУ «Полтавська політехніка») наукова діяльність студентів є невіддільною складовою навчального процесу. Освітні програми першого та другого рівнів освіти мають у своєму складі такі обов'язкові компоненти, як «Основи наукових досліджень», «Методологія наукових досліджень».

Крім цього, здобувачі вищої освіти у позанавчальний час беруть активну участь у науково-

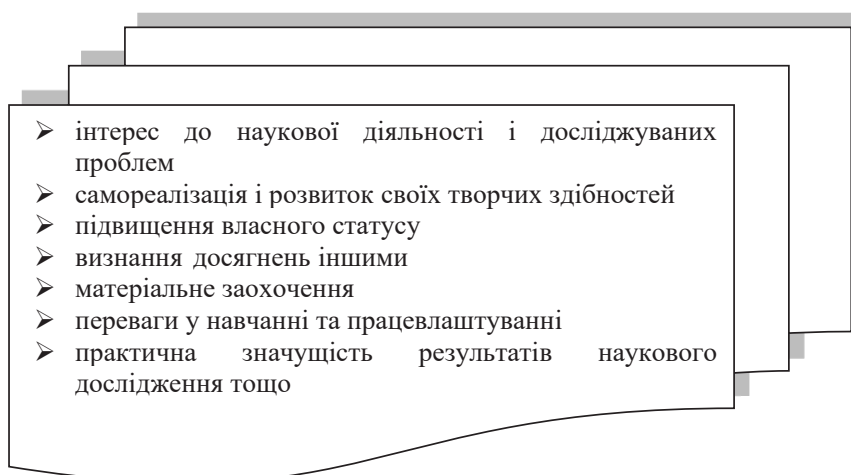

Рис. 7. Потреби, прагнення та бажання студентів для їх ефективної мотивації

дослідницькій роботі кафедр; засіданнях студентських наукових гуртків та проблемних груп, а також круглих столів і семінарів; написанні наукових статей, підготовці доповідей на конференції; конкурсах наукових робіт студентів тощо.

Студентська молодь під час апробації своїх наукових досліджень набуває безцінного досвіду виступу перед аудиторією, презентації своїх здобутків, вдосконалює мовну підготовку, розвиває soft skills, удосконалює інформаційно-комунікаційні навички використання сучасних інформаційних джерел і цифрових засобів навчання тощо.

Реалізація основних напрямів наукової діяльності в закладі вищої освіти (рис. 8) сприяє формуванню у майбутніх фахівців готовності до самостійного розв'язання складних завдань пошукового характеру завдяки отриманому під час здобуття вищої освіти дослідницькому досвіду.

На думку С. М. Вдович, об'єднати в єдиний колектив вмотивовану до наукової діяльності молодь можна, впроваджуючи практику створення наукових шкіл у закладах вищої освіти, де провідний учений у певній галузі науки та техніки консолідує працю творчого колективу різних поколінь.

Студенти є наймолодшими, але найбільш креативними та найсміливішими представниками цього об'єднання [8].

В НУ «Полтавська політехніка» успішно функціонують наукові школи за двома напрямками: «технічні науки» та «суспільні науки».

Висновки. Наукова діяльність є однією зі складових діяльності кожного закладу вищої

освіти. Наукова діяльність максимально розвиває у здобувачів вищої освіти глибину мислення, наукову інтуїцію, формує дослідницькі навички, виховує вміння працювати в колективі. Реалізація основних напрямів наукової діяльності в закладі вищої освіти сприяє формуванню у майбутніх фахівців готовності до самостійного вирішення складних завдань пошукового характеру завдяки отриманому під час здобуття вищої освіти дослідницькому досвіду. Реалізація різних видів активності в межах наукової діяльності під час здобуття вищої освіти сприяє формуванню у студентів фахових компетенцій конкурентоспроможного фахівця. Завданням закладу вищої освіти є створення сприятливих умов для саморозвитку та самовдосконалення молоді в процесі навчання та у майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2016. № 3. Ст. 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 02.04.2023).
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 02.04.2023).
3. Уйсімбаєва Н. В. Науково-дослідна діяльність майбутнього фахівця. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/83099961.pdf> (дата звернення: 04.04.2023).

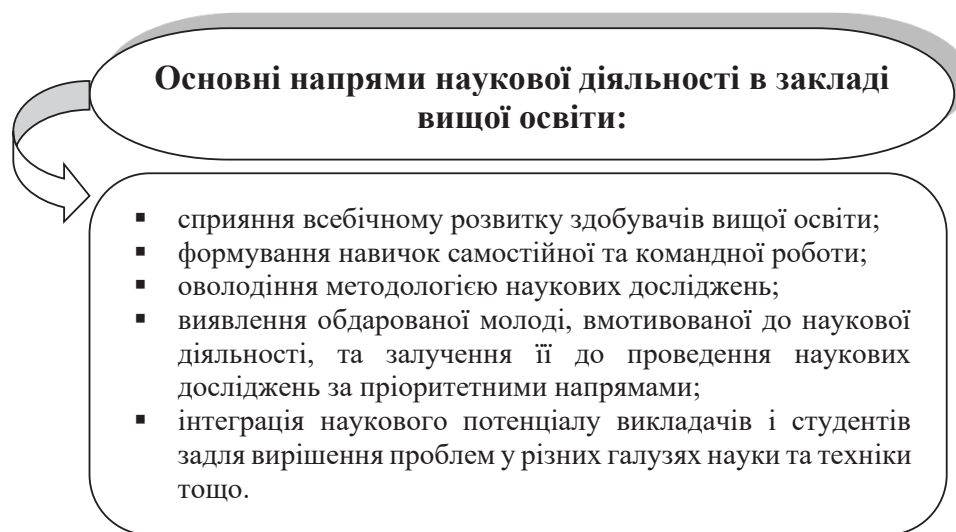

Рис. 8. Основні напрями наукової діяльності в закладі вищої освіти

4. Концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів : монографія / О. І. Бульвінська та ін. ; за ред. О. Г. Ярошенко. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. 178 с.
5. Дороніна О. А. Роль наукової діяльності студента у формуванні компетенцій сучасного фахівця в сфері економіки та управління. *Економіка і організація управління*. 2017. Вип. 4. С. 207–215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2017_4_21 (дата звернення: 04.04.2023).
6. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення: 02.04.2023).
7. Онищенко І. В., Махиня Т. А. Науково-дослідна робота як чинник формування фахових компетентностей майбутнього спеціаліста. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/35.pdf (дата звернення: 04.04.2023).
8. Вдович С. М. Особливості наукової діяльності студентської молоді в закладі вищої освіти. *Наукові записки Малої академії наук України*. 2022. № 2. С. 10–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snjasu_2022_2_4 (дата звернення: 08.04.2023).
9. Варава І. М. Особливості науково-дослідницької діяльності студентів як суб'єктів вищої освіти. 2018. URL: <file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%B0/Downloads/247-250.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
10. Грона Н. В., Мазепа І. П. Наукова стаття як складник пошуково-дослідницької діяльності студентів. *Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід* : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 14–15 травня 2021 р.) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. Макаренка, 2021. С. 22–27.
11. Готюр О. І., Деніна Р. В., Волинський Д. А., Кочержат О. І. Роль науково-дослідної роботи студента у формуванні майбутнього фахівця. *Art of medicine*. 2019. № 3. С. 85–88. URL: <https://art-of-medicine.ifnmu.edu.ua/index.php/aom/article/view/368> (дата звернення: 10.04.2023).
12. Кулішов В. С. Дидактика вищої школи : навч.-метод. посіб. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/731992/1/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%92%D0%A8_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf (дата звернення: 09.04.2023).
13. Євдокимова В. В. НДРС (науково-дослідна робота студента) як обов'язкова складова системи підготовки майбутнього спеціаліста. URL: https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/257686/mod_resource/content/3/%D0%A2-%D0%B5%D0%BC%D0%B0%202.1.%20%D0%9D%D0%94%D0%A0%D0%A1%20%28%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D-1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%29%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%E2%80%99%D1%8F%D0%B7%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D0%

B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8%2-0%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B8%20%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0.pdf (дата звернення: 04.04.2023).

References

1. Zakon Ukrainy Pro naukovu i nauково-tehnicnu diialnist : pryiniaty 26 lystop. 2015 roku № 848-VIII [Law of Ukraine on scientific and scientific-technical activities from November 26 2015, № 848-VIII]. (2016, January 15). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR) — Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 3, 25. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy Pro vyshchu osvitu : pryiniaty 1 lyp. 2014 roku № 1556-VII [Law of Ukraine on higher education from July 1 2014, № 1556-VII]. (2014, September 19). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR) — Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 37–38, 2004. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
3. Uisimbaieva, N. V. (n. d.). *Naukovo-doslidna diialnist maibutnoho fakhivtsia [Research activities of the future specialist]*. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/83099961.pdf> [in Ukrainian].
4. Bulvinska, O. I., Divinska, N. O., Diachenko, N. O., Zhabenko, O. V., Lynova, I. O., Skyba, Yu. A. et al. (2016). *Kontseptsia ta metodolohiia realizatsii naukovo-doslidnytskoi diialnosti subiektiv navchalno-vykhovnoho protsesu universytetiv [Concept and methodology of implementation of research activities of the subjects of the educational process of universities]*. O. H. Yaroshenko (Eds.). Kyiv : Instytut vyshchoi osvity NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
5. Doronina, O. A. (2017). Rol naukovoi diialnosti studenta u formuvanni kompetentsii suchasnoho fakhivtsia v sferi ekonomiky ta upravlinnia [The role of student's scientific activities in forming modern economists and managers competences]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia — Economy and management organization*, 4, 207–215. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2017_4_21 [in Ukrainian].
6. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity vid 17 kvit. 2002 roku № 347/2002 [Decree of the President of Ukraine on the National Doctrine of Education Development from April 17 2002, № 347/2002]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> [in Ukrainian].
7. Onyshchenko, I. V., & Makhynia, T. A. (n. d.). *Naukovo-doslidna robota yak chynnyk formuvannia fakhovykh kompetentnosti maibutnoho spetsialista [Research work as a factor in the formation of professional competences of the future specialist]*. Retrieved from http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/35.pdf [in Ukrainian].
8. Vdovych, S. M. (2022). *Osoblyvosti naukovoi diialnosti studentskoi molodi v zakladi vyshchoi osvity [Features of students' scientific activity at higher education institutions]*. *Naukovi zapysky Maloi akademii nauk Ukrainy — Scientific notes of the Junior Academy of Sciences of Ukraine*, 2, 10–18. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/snjasu_2022_2_4 [in Ukrainian].
9. Varava, I. M. (2018). *Osoblyvosti naukovo-doslidnytskoi diialnosti studentiv yak subiektiv vyshchoi osvity [Peculiarities of scientific research activity of students as subjects of higher education]*. Retrieved from <file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%B0/Downloads/247-250.pdf> [in Ukrainian].
10. Hrona, N. V., & Mazepa, I. P. (2021). *Naukova stattia yak skladnyk poshukovo-doslidnytskoi diialnosti studentiv [Scientific article as a component of students' research activities]*. O. M. Semenoh (Eds.). *Akademichna kultura doslidnyka v osvitnomu prostori: yevropeyskyi ta natsionalnyi dosvid — Academic culture of a researcher in the educational space: european and national experience : collection of works of the 4th International Scientific and Practical Conference (Sumy, May 14–15, 2021)*, (pp. 22–27). Sumy : Vydavnytstvo SumDPU imeni A. Makarenka [in Ukrainian].
11. Hotiur, O. I., Denina, R. V., Volynskyi, D. A., & Kocherzhat, O. I. (2019). *Rol naukovo-doslidnoi roboty studenta u formuvanni maibutnoho fakhivtsia [The role of the student's research work in the formation of a future professional]*. *Art of medicine*, 3, 85–88. Retrieved from <https://art-of-medicine.ifnmu.edu.ua/index.php/aom/article/view/368> [in Ukrainian].
12. Kulishov, V. S. (2022). *Dydaktyka vyshchoi shkoly [Higher school didactics]*. Bila Tserkva : BINPO DZVO "UMO" NAPN Ukrainy. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/731992/1/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%92%D0%A8_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf [in Ukrainian].
13. Yevdokymova, V. V. *NDRS (naukovo-doslidna robota studenta) yak oboviazkova skladova systemy pidhotovky maibutnoho spetsialista [NDRS (student research work) as a mandatory component of the system of training a future specialist]*. Retrieved from https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/257686/mod_resource/content/3/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%202.1.%20%D0%9D%D0%94%D0%A0%D0%A1%20%28%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%

D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%-
96%D0%B4%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0
%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D1
%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD
%D1%82%D0%B0%29%20%D1%8F%D0%BA%20
%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%E2%80%99%D1
%8F%D0%B7%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20
%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BE

%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1
%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D0%BF%D1%96
%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2
%D0%BA%D0%B8%20%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0
%B1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0
%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86
%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82
%D0%B0.pdf [in Ukrainian].

V. B. Vasiuta,
V. V. Vasiuta

THE ROLE OF SCIENTIFIC ACTIVITY OF A HIGHER EDUCATION ACQUIRENT IN THE FORMATION OF THE COMPETENCES OF A MODERN SPECIALIST

Abstract. *The article is devoted to the role of the scientific activity of a higher education applicant in the formation of the competencies of a modern specialist. Due to the high level of competition in the modern labor market, the requirements for future specialists are also changing. Educational reforms have contributed to an emphasis on stimulating the creativity of young people. Higher education fulfills the task of developing general and professional competencies of applicants. The article considers the main tasks of the scientific activity of higher education, its types, forms of scientific activity. The authors note that learning is the main activity of students, but other activities, including scientific activities, will contribute to the acquisition of professional competencies that are in demand on the labor market. The task of the educational institution is to create conditions for the applicant to acquire the skills of research work and learn the methods of scientific research during the period of study. Particular attention is paid to the participation of students in the preparation of scientific projects and grants. Involvement of young people in their development gives them the opportunity to reveal their potential in the creative solution of current problems through the use of non-traditional approaches. An important issue is the motivation of student youth for scientific activity. Effective motivation should be based on the needs, aspirations and desires of students, the main of which are considered by the authors of the article. The authors' own experience of the professional activity of the authors at the National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic" made it possible to conclude that the scientific activity of its applicants is an integral part of the educational process. The university has created all conditions for the scientific activity of applicants of all levels of education. The article defines the main directions of scientific activity in higher education, the implementation of which contributes to the formation of future specialists' readiness to independently solve complex problems of a search nature. The results of this study confirm the important role of scientific activity. It develops as much as possible depth of thinking, scientific intuition among applicants for higher education, forms research skills, cultivates the ability to work in a team, which makes them competitive specialists in the labor market.*

Keywords: *scientific activity, student of higher education, competences, specialist, motivation.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Васюта Вікторія Борисівна — канд. техн. наук, доцентка, доцентка кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна, Vasuta_V_V@meta.ua; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7469-3968>

Васюта Василь Васильович — канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій і систем, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна, Vasuta_V_V@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6209-1129>

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Vasiuta V. B. — PhD in Engineering, Associate Professor, Associate Professor of Department of Economics, Entrepreneurship and Marketing, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, Ukraine, Vasuta_V_V@meta.ua; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7469-3968>

Vasiuta V. V. — PhD in Engineering, Associate Professor, Associate Professor of Department of Computer and Information Technologies and Systems, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, Ukraine, Vasuta_V_V@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6209-1129>

Стаття надійшла до редакції / Received 24.04.2023